

Broj: 06-41-2-1569-7/18/MH
Sarajevo, 30. 8. 2018. godine

Bosna i Hercegovina
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLIJENO: 06-09-2018			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03	+37	+2034	18

01/02
06-09-2018

PREDMET: Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu, dostavlja se-

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 150. sjednici održanoj 24. 7. 2018. godine razmotrilo i usvojilo Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2017. godinu.

Zaključkom Vijeća ministara sa iste sjednice zaduženo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da najmanje jednom godišnje informira Parlamentarnu skupštinu BiH o napretku u predmetnoj problematici.

U skladu sa gore navedenim, u prilogu akta dostavljamo vam Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2017. godinu, pripremljen na jezicima i pismima u službenoj upotrebi u BiH.

S poštovanjem,

Prilog:

- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu na bosanskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu na srpskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu na hrvatskom jeziku.

Dostavljeno:
1x naslovu
1x a/a

IZVJEŠTAJ
O ZBRINJAVANJU IZBJEGLICA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2017. GODINU

juni 2018. godine

Sažetak Izvještaja o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2017. godinu

Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu usvojilo je Vijeće ministara BiH na 109. sjednici, održanoj 25. 7. 2017, i Parlamentarna skupština BiH 31. 1. 2018.

U skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) nadležno je za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) nakon utvrđivanja njihovog statusa.

U skladu sa Zakonom o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16), Ministarstvo je nadležno za osiguranje pristupa pravima izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH (informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo).

U 2017. godine Ministarstvo je, u skladu sa Zakonom o azilu, donijelo sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17),
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru („Službeni glasnik BiH“, broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 42/17),
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 43/17) i
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 52/17).

U BiH su 82 osobe s priznatim izbjegličkim statusom i 20 stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom pravo na smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru u kojem trenutno borave 33 osobe. Preostalih 69 osoba boravi u privatnom smještaju, i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo.

Tokom 2017. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali su pristup pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH. Ovo pravo finansira se iz budžeta Ministarstva i za 2017. godinu ukupno je za ove namjene izdvojeno 46.809,15 KM.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu zaštitu osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH utvrđeno je da ove osobe ostvaruju prava iz socijalne zaštite, prava iz zaštite porodice s djecom/dječije zaštite i drugu materijalnu pomoć. Ministarstvo je u 2017. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 86.147,85 KM i to na ime ograničene finansijske pomoći, stalne novčane pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvaruju pravo na

predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Sva djeca uključena su u obrazovni sistem u BiH i to i u predškolski odgoj i obrazovanje, i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su također uključena i u produžene boravke, igraoničke grupe, sekcije, kurseve i sl. U školsku 2017/2018. godinu upisano je 64 djece.

Pravilnikom o ličnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko Distriktu BiH, te međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti.

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uslovima (olakšana naturalizacija). U 2017. godini državljanstvo BiH dobile su tri osobe, a do dana pisanja ovog izvještaja još dvije osobe.

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih porodica osiguravaju se iz budžeta Ministarstva i posebnog podprojekta s UNHCR-om koji Ministarstvo potpisuje za svaku budžetsku godinu. Za 2017. godinu ukupan budžet Ministarstva za finansiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 340.000,00 KM, od čega je utrošeno 273.736 KM, a od dodatnih sredstva osiguranih kroz potprojekat s UNHCR-om u iznosu od 90.000,00 KM utrošeno je 71.861 KM.

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne pomoći osobama pod međunarodnom zaštitom, Ministarstvo primjenjuje ranije potpisane protokole o saradnji s nevladinim udruženjima Bosanskohercegovačkom inicijativom žena, Udruženjem 'Vaša prava BiH' i Fondacijom lokalne demokratije.

Ostvareni napredak u odnosu na Izvještaj o zbrinjavanju osoba pod međunarodnom zaštitom za 2016. godinu:

Ministarstvo je u 2017. godini donijelo podzakonske akte, čijim stupanjem na snagu je regulirano ostvarivanje svih prava iz nadležnosti Ministarstva u skladu sa Zakonom o azilu.

U 2017. godini državljanstvo BiH dobile su tri izbjeglice, što uz podatke iz prethodnog izvještaja čini ukupno 19 naturaliziranih izbjeglica u BiH.

Potpisani protokoli o saradnji s nevladinim udruženjima popunjavaju nedostatak kapaciteta Ministarstva u asistenciji na ostvarivanju navedenih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

UVOD

Izveštaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za period od 1. 1. 2017. do 31. 12. 2017. odnosi se na ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH u skladu sa Zakonom o azilu.

U skladu s Aneksom IV. Dejtonskog mirovnog sporazuma, pitanja izbjeglica, imigracije i azila su u isključivoj nadležnosti BiH. Članom 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine definirana je nadležnost Ministarstva za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihovog statusa.

Parlamentarna skupština BiH usvojila je Strategiju u oblasti migracije i azila i Akcioni plan za period 2016 - 2020. U Strategiji su naznačene ključne uloge i akteri u procesu provođenja.

Obaveze po predmetnoj problematici vezane su za činjenicu da je BiH potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. i Protokola iz 1967. godine.

Vijeće ministara BiH je, na prijedlog Ministarstva, na 109. sjednici, održanoj 25. 7. 2017. godine, razmotrilo i usvojilo Izveštaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, koji su nakon toga usvojili Dom naroda na 35 sjednici, održanoj 25. 1. 2018, i Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH na 55. sjednici, održanoj 21. 12. 2017, 17. 1. i 31. 1. 2018. godine.

Institucionalno pravno, problematika je podijeljena tako da Ministarstvo sigurnosti BiH vodi brigu o statusnim pitanjima osoba koje zatraže zaštitu u BiH, vodi postupak po zahtjevu za azil i priznavanje izbjegličkog/statusa supsidijarne zaštite, a Ministarstvo je odgovorno za osiguranje pristupa pripadajućim pravima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

U skladu s članom 78. stav (4) Zakona azilu, Ministarstvo je nadležno da izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH osigura pristup sljedećim pravima: informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo. Istim zakonom propisano je da Ministarstvo nakon konsultacija s Ministarstvom sigurnosti BiH i Ministarstvom civilnih poslova BiH donosi podzakonske akte o načinu ostvarivanja prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

U skladu sa Zakonom o azilu, Ministarstvo je u 2017. godini donijelo sljedeće podzakonske akte:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17),
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru (“Službeni glasnik BiH”, broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 42/17),
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 43/17) i
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 52/17).

POSTUPAK PRIZNAVANJA STATUSA IZBJEGLICE/STRANCA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM

Izbjeglički status bit će odobren strancu koji se zbog osnovanog straha od progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkog mišljenja nalazi izvan zemlje svog državljanstva a ne može ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, kao i osobi bez državljanstva koja se nalazi izvan zemlje svog prethodnog uobičajenog mjesta boravka a ne može se ili se, zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu zemlju.

Supsidijarna zaštita odobrava se strancu koji ne ispunjava uslove za odobrenje statusa izbjeglice iz člana 19. Zakona o azilu ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će se povratkom u zemlju porijekla ili zemlju uobičajenog mjesta boravka suočiti sa stvarnim rizikom od teške povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nakon priznavanja statusa, Ministarstvo sigurnosti BiH izdaje identifikacioni dokument (izbjeglički karton ili karton supsidijarne zaštite). Izbjeglički karton izdaje se s rokom važenja od tri godine, a karton supsidijarne zaštite s rokom koliko traje i status. Također, Ministarstvo sigurnosti BiH izbjeglicama u BiH može izdati i putni dokument u skladu sa Zakonom o azilu.

Ministarstvo civilnih poslova BiH, na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH, izbjeglicama s priznatim statusom dodjeljuje jedinstveni matični broj (JMB). JMB koji se dodjeljuje izbjeglicama s priznatim statusom ne prolazi kroz evidencije JMB za građane BiH. JMB se ne dodjeljuje strancima pod supsidijarnom zaštitom s obzirom na kraći rok trajanja statusa.

Rješenja o priznatom statusu, kao i kopije izdatih kartona Ministarstvo sigurnosti BiH dostavlja Ministarstvu s ciljem osiguravanja prava ovih osoba.

Ministarstvo vodi i redovno ažurira Bazu podataka o izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom sa aspekta priznatih statusa i pristupa pravima, a na osnovu službenih podataka dostavljenih od Ministarstva sigurnosti BiH (obavještenja o rješenjima po zahtjevima za međunarodnu zaštitu, rješenja o produžavanju/ukidanju statusa, obavještenja o izdatim izbjegličkim kartonima i kartonima o supsidijarnoj zaštiti).

Broj izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH¹ je:

- 82 osobe s priznatim izbjegličkim statusom i
- 20 osoba sa statusom supsidijarne zaštite.

Zemlje porijekla izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH su: Srbija, Moldavija, Pakistan, Makedonija, Alžir, Palestina, Crna Gora, Saudijska Arabija, Kamerun, Sirija, Egipat, Turska i Irak.

Na podatke koji se odnose na izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH primjenjuju se propisi o zaštiti ličnih podataka koji se odnose i na državljane BiH. U odnosu na zemlju porijekla, sve informacije i podaci o izbjeglicama u BiH i strancima pod supsidijarnom zaštitom smatraju se povjerljivim i mogu biti dostavljeni zemlji porijekla samo nakon što se prethodno pribavi mišljenje Ministarstva i pismena saglasnost osobe ili njenog zakonskog zastupnika, na koje se taj podatak odnosi.

Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH, prema prijavi adrese boravišta Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH (navedeno u izbjegličkom kartonu i kartonu o supsidijarnoj zaštiti), prema slobodnom izboru borave na teritoriji BiH kako slijedi:

¹ Podatak iz maja 2017. godine

Federacija BiH:

Hercegovačko-neretvanski kanton - 35 osoba sa statusom izbjeglice

Unsko-sanski kanton - četiri osobe sa statusom izbjeglice

Zeničko-dobojski kanton - jedna osoba sa statusom izbjeglice i jedna osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Tuzlanski kanton – dvije osobe sa statusom izbjeglice i tri osobe sa statusom supsidijarne zaštite

Kanton Sarajevo - 38 osoba osoba sa statusom izbjeglice i 14 osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Bosansko-podrinjski kanton - jedna osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Srednjobosanski kanton - jedna osoba sa statusom supsidijarne zaštite

Republika Srpska:

Općina Prijedor - dvije osobe sa statusom izbjeglice

OSTVARIVANJE PRAVA

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup pravu na:

1. SMJEŠTAJ

Ministarstvo osigurava pristup pravu na smještaj izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, u skladu s Pravilnikom o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru. Osobe koje ne koriste smještaj koji organizira Ministarstvo nalaze se u privatnom smještaju.

Ministarstvo od 2000. godine upravlja Izbjegličko-prihvatnim centrom “Salakovac” u Mostaru, koji služi za organizirani smještaj svih onih osoba koje nisu u stanju same sebi osigurati smještaj.

U Izbjegličko-prihvatnom centru "Salakovac" Mostar trenutno borave 33 osobe. Preostalih 69 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH borave u privatnom smještaju, i to najvećim dijelom na području Kantona Sarajevo (ukupno 52).

S ciljem funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra “Salakovac” Mostar, po ugovoru o djelu angažirano je osam zaposlenih. Osobe angažirane po ugovoru o djelu obavljaju poslove administrativnog radnika (dva zaposlenika), čuvarske službe (četiri zaposlenika), magacineru (jedan zaposlenik) i higijeničara (jedan zaposlenik).

U okviru funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra “Salakovac” u Mostaru, neriješen problem je i dalje radnopravni status angažiranog osoblja što umnogome otežava realizaciju svih aktivnosti koje se provode u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” Mostar. Zbog činjenice da je većina njih angažirana već više godina po ugovoru o djelu, Ministarstvo trpi ozbiljne primjedbe Ureda za reviziju institucija BiH, a s druge strane, postoje ograničenja za proširenje sistematizacije, novozapošljavanje i dr.

Krajem 2017. godine Vijeće ministara BiH s ciljem prevazilaženja migrantske krize razmatralo je inicijativu za korištenje kapaciteta Izbjegličko-prihvatnog centra za potrebe smještaja tražilaca azila u BiH.

2. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Tokom 2017. godine, izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali pristup pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s Pravilnikom o načinu ostvarivanja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH.

Ovo pravo finansira se iz budžeta Ministarstva i za 2017. godinu ukupno je za ove namjene izdvojeno 46.809,15 KM.

Početkom svake godine za područje Hercegovačko-neretvanskog kantona, Tuzlanskog kantona i Unsko-sanskog kantona Ministarstvo plaća godišnje premije po 20,00 KM za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja što je za 2017. godinu iznosilo ukupno 520,00 KM (HNK 320,00 KM, TK 160,00 KM i USK 40,00 KM). Uplatom godišnjih premija izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom oslobođeni su plaćanja participacije u zdravstvenim ustanovama.

Ministarstvo je zaključno s decembrom 2017. godine za ukupno 117 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH i članove njihovih porodica osiguralo finansijska sredstva za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja u skladu s navedenim podzakonskim aktom. Od toga je 104 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, a 13 članova njihovih porodica su djeca bh. državljanini čiji je jedan roditelj izbjeglica, a drugi roditelj bh. državljanin koji nije u stalnom radnom odnosu. Iznos koji se izdvaja za ove potrebe obračunava se mjesečno, u visini od 5% od prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u BiH, a prema posljednjim objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH.

Prema evidencijama Ministarstva, ukupno je u decembru 2017. godine bilo evidentirano 57 nosilaca zdravstvenog osiguranja. Članove domaćinstva Ministarstvo osigurava po nosiocu zdravstvenog osiguranja osim u slučaju statusa supsidijarne zaštite gdje se svi članovi osiguravaju pojedinačno, jer nemaju jedinstven matični broj. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ne prolaze kroz evidencije građana BiH (CIPS) i JMB, dodijeljen od Ministarstva civilnih poslova BiH, ne prolaze kroz evidencije zavoda za zdravstveno osiguranje, ni poreskih uprava u BiH.

U slučaju kada se zdravstvena zaštita osigurava strancima pod supsidijarnom zaštitom, ovim osobama, na zahtjev Ministarstva, poreske uprave, zavisno od mjesta boravišta, dodjeljuju matični broj za stranca u BiH na osnovu kojeg se uvode u poreski sistem BiH, jer je to obaveza nakon stupanja na snagu Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Također, na isti način prijavljuju se i nosioci domaćinstva izbjeglice, dok se ostali maloljetni članovi domaćinstva prijavljuju po matičnom broju koji dobiju nakon utvrđivanja statusa, jer maloljetne osobe nisu poreski obveznici. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina života.

Ovakav sistem zdravstvene zaštite uveden je 2007. godine i predstavlja jedini način na koji je u BiH moguće osigurati pristup pravu na zdravstvenu zaštitu navedenoj kategoriji osoba, u skladu s međunarodnim i domaćim propisima. Do danas u praksi nismo imali nijedan zabilježen slučaj da je ovim osobama uskraćeno ovo pravo u javnim zdravstvenim ustanovama na teritoriji BiH (domovima zdravlja, bolnicama, porodilištima, stomatološkim službama, apotekama i sl.), jer se isto pravo redovno finansira iz budžeta Ministarstva.

3. SOCIJALNA ZAŠTITA

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisane su sljedeće kategorije pripadajućih prava: prava iz oblasti socijalne zaštite, prava iz oblasti zaštite porodice s djecom/dječije zaštite i druga materijalna pomoć.

Ministarstvo jednom mjesečno za svako ostvareno pravo iz navedenih kategorija vrši isplatu na osnovu dostavljenog pravosnažnog rješenja nadležnog centra za socijalni rad po mjestu prebivališta/boravišta, kojim je odlučeno o pravu izbjeglice/stranca pod supsidijarnom zaštitom. Trenutno su na snazi 23 rješenja o ograničenoj finansijskoj pomoći, tri rješenja o smještaju i tri rješenja o dječijem dodatku. Kao osnovica za utvrđivanje visine pomoći po osnovu prava iz ovog pravilnika određena je prosječna godišnja neto plaća u BiH, a prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku BiH za 2017. godinu prosječna godišnja neto plaća u BiH iznosila je 851 KM. Iznos za svako od prava iz socijalne zaštite utvrđuje se množenjem osnovice s utvrđenim koeficijentom za svako od prava definirano Pravilnikom.

U tom smislu, Ministarstvo je u 2017. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 86.147,85 KM i to na ime ograničene finansijske pomoći, stalne finansijske pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Najveći dio ovih finansijskih sredstava usmjeren je na isplatu ograničene finansijske pomoći. Ograničena finansijska pomoć ovim pravilnikom definirana je kao druga materijalna pomoć, te podrazumijeva pomoć koja se utvrđuje u iznosu od 20% od osnovice za izdržavanje jednog člana domaćinstva, a koja se za svakog sljedećeg člana domaćinstva uvećava za 10% od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može preći iznos od 50% od osnovice. Pravo na ovu vrstu pomoći utvrđuje se rješenjem nadležnih centara za socijalni rad.

Također, Ministarstvo je u 2017. godini osiguravalo sredstva za smještaj u ustanovama socijalne zaštite, i to: za jedno dijete u SOS Dječije selo Sarajevo, jedno dijete u Zavod za vaspitanje muške djece i omladine, jedno dijete u KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Sarajevo, jedna osoba u JU „Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih osoba“ Pazarić i jedna osoba u KJU „Gerontološki centar“ Sarajevo.

4. OBRAZOVANJE

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 42/17) propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom pohađaju predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje u BiH.

Visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osigurava se u skladu s važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ova oblast u BiH (u FBiH na nivou kantona, u RS-u na nivou entiteta), te Ministarstvo ne osigurava finansijska sredstva ni za redovno, ni za vanredno visoko obrazovanje ovih osoba.

Sva djeca uključena su u obrazovni sistem u BiH kako u predškolski odgoj i obrazovanje, tako i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su također uključena i u produžene boravke, igraoničke grupe, sekcije, kurseve i sl.

Školsku 2016/2017. godinu završilo je 64 djece, od čega 31 dječak i 33 djevojčice (Sarajevo 16 djece, Zavidovići četvero djece, Teočak petoro djece, Mostar 22 djece, Prijedor 16 djece, Tuzla jedno dijete). Osnovno obrazovanje pohađa 58 učenika, srednje pet i visoko obrazovanje jedna studentica.

U skladu s protokolom o saradnji s Fondacijom Bosanskohercegovačka inicijativa žena (BHIŽ), djeci predškolskog i školskog uzrasta osigurava se kupovina knjiga i školskog pribora, užine, prijevoza i dodatne dopunske nastave. Finansijska sredstva za ove potrebe BHIŽ osigurava putem ugovora koje svake godine potpisuje s UNHCR-om.

U saradnji Asocijacije mladih psihologa (CPP Sensus) i Grada Mostara i BHIŽ koji provode projekat "produženi boravak u školma mostarskih općina", 11 djece uključeno je u produženi boravak u OŠ „Bijelo Polje“ Prigradani kod Salakovca. Za djecu koja nisu imala pristup državnim vrtićima BHIŽ je organizirao igraonicu.

U općinama u kojima je to bilo moguće, škola je donirala knjige, a BHIŽ je učestvovao u nabavci knjiga ili školskog pribora, opreme za tjelesno tamo gdje to nije bilo moguće na drugi način realizirati. Finansijska sredstva za jačanje kapaciteta izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH, kao i aktivnosti u njegovoj realizaciji osigurava BHIŽ putem ugovora koje svake godine potpisuje s UNHCR-om. BHIŽ je u protekloj godini učestvovao u finansiranju redovnog školskog osiguranja, troškova užina, te na drugi način pratio djecu iz ove kategorije u procesu obrazovanja.

Školski prijevoz za korisnike Izbjegličko-prihvatnog centra "Salakovac" osiguralo je Ministarstvo za srednjoškolce, Grad Mostar za osnovce, a Ministarstvo obrazovanja KS za đake na području Sarajeva.

6. UPIS U MATIČNE KNJIGE

Pravilnikom o ličnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 51/07) propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uslovima kao i za bh. državljane, u skladu s pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko Distriktu BiH, međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti i ovim pravilnikom.

7. OLAKŠICE ZA INTEGRACIJU

Prema Zakonu o državljanstvu BiH, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uslovima, odnosno ako u statusu izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uslovi za sticanje državljanstva za osobu sa izbjegličkim statusom su: da je napunila 18 godina života; da joj nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljavanja stranca s teritorije BiH od organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivana na izdržavanje kazne za krivična djela s predumišljajem na duže od tri godine u periodu od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv nje ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uslova ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH.

Prema Zakonu o državljanstvu, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uslovima (olakšana naturalizacija). U 2017. godini državljanstvo BiH dobile su tri osobe, a do dana pisanja ovog izvještaja još dvije osobe.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2017. GODINU

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih porodica osiguravaju se iz budžeta Ministarstva i posebnog potprojekta koji Ministarstvo za svaku budžetsku godinu potpisuje s UNHCR-om.

Za 2017. godinu ukupan budžet Ministarstva za finansiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 340.000,00 KM. Prema Izvještaju o izvršenju budžeta za 2017. godinu, na ime funkcioniranja Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru, (ishrana, higijena, održavanje centra, komunalije, ugovori o djelu, prijevoz, i dr.) utrošeno je 148.800 KM, dok je na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne pomoći utrošeno 124.936 KM, što ukupno iznosi 273.736 KM.

Ministarstvo ima dobru saradnju s UNHCR-om s kojim godinama potpisuje podprojekat o sufinansiranju rada Izbjegličko-prihvatnog centra „Salakovac“ u Mostaru. Ministarstvo je u 2017. godini osiguralo i dodatna sredstva u iznosu od 90.000,00 KM kroz poseban podprojekat s UNHCR-om koji se potpisuje za svaku budžetsku godinu. Od toga, na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne pomoći isplaćeno je 8.021 KM, a na ime ugovora o djelu 63.840 KM, što ukupno iznosi 71.861 KM.

U skladu s donesenim podzakonskima aktima, Ministarstvo isplaćuje sredstva na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH. U 2017. godini za ostvarivanje prava na zdravstvenu i socijalnu zaštitu izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom isplaćeno je ukupno 132.957 KM, od toga za zdravstveno osiguranje 46.809,15 KM, a za socijalnu zaštitu 86.147,85 KM.

BESPLATNA PRAVNA I PSIHOSOCIJALNA POMOĆ

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne pomoći izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, Ministarstvo ima potpisane protokole o saradnji s nevladinim udruženjima:

- Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (BHIŽ) – pružanje besplatne psihosocijalne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Udruženjem 'Vaša prava BiH' (VPBiH) – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Fondacijom lokalne demokratije (FLD) – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom.

Kada je u pitanju ostvarivanje pripadajućih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH, može se reći da se radi o gotovo savršeno uređenoj oblasti, koja je, i pored svoje ukupne političke, ustavnopravne, administrativne i finansijske složenosti, u potpunosti organizirana i funkcionira.